

דף ע"ד

למדנו במשנה, שמנחת חוטא של כהנים
נקמצת, והקומץ קרב לעצמו והשיריים
קרבים לעצמם. תנו רבנן, לומדים מהכתוב במנחת חוטא "וְהִיְתָה לַפֶּהֶן
בְּמִנְחָה" שתהא עבודתה כשרה בו. שאם כהן חטא ונתחייב להביא מנחה
יכול להקריבה בעצמו כמו שיכול להקריב את מנחת נדבתו. ומנין שלא
נאמר שהכתוב בא להתיר את שירי מנחת חוטא של כהנים באכילה
כמנחת ישראל. והכתוב "וְכֹל מִנְחַת פֶּהֶן פְּלִיל תִּהְיֶה לָא תֹאכַל"
מתקיים במנחת נדבתו של כהן, אבל חובתו תהא נאכלת? שנאמר:
"וְהִיְתָה לַפֶּהֶן בְּמִנְחָה", מקיש את חובתו, מנחת כהן לנדבתו. כמו
שנדבתו אינה נאכלת, אף חובתו אינה נאכלת⁹¹⁰.

רבי שמעון אומר, האם נאמר "וְהִיְתָה לַפֶּהֶן
בְּמִנְחָתוֹ"? הלא נאמר אלא "בְּמִנְחָה". אלא
הכתוב בא להקיש את מנחת חוטא של כהנים למנחת חוטא של ישראל.
מה מנחת חוטא של ישראל נקמצת אף מנחת חוטא של כהנים נקמצת.
ולא אומרים ששיריה יאכלו כשירייה של מנחת ישראל, שנאמר:
"וְהִיְתָה לַפֶּהֶן בְּמִנְחָה", ההשוואה למנחת ישראל היא רק לענין
עבודת המנחה אבל לא לענין הקטרתה לאשים. ששיירי מנחת חוטא
של כהנים קרבים, הקומץ קרב בעצמו והשיריים קרבים בעצמם.

שואלת הגמרא, הרי לומדים שעבודתו תהיה
כשרה בו ממקום אחר. ששנינו, מנין לכהן
שבא ומקריב קרבנותיו בכל עת ובכל שעה שירצה, אפילו במשמר
שאינו שלו? מהכתוב "וּבֹא בְּכָל אֹת נִפְשׁוּ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר"
"וְיִשְׂרַת בְּשֵׁם ה' אֱלֹקָיו"? אומרת הגמרא, היינו אומרים שהוא רק בדבר
שאין בא על חטא, אבל לא בדבר שבא על חטא. שואלת הגמרא, הרי
לומדים שכהן מקריב מנחת חוטא שלו מהכתוב: "וְכֹפֶר הַפֶּהֶן עַל הַנֶּפֶשׁ
הַשְּׂגָגָה בַּחֲטָאָה בְּשִׁגְגָה" מלמד שהכהן מתכפר על ידי עצמו? עונה
הגמרא, שהיינו אומרים שהכהן מתכפר על עצמו בקרבנות שבאים על
910 ומאחר שאינה נאכלת אין אתה יכול להתיר מנחת חוטא של כהנים אלא שתהא עבודה כשרה בו. רש"י.

השוגג כמזיד, אשם שפחה חרופה ושמיעת קול, הכהן שחטא לא יקריב בעצמו. והכתוב "וְהִיְתָה לְבִהָן בְּמִנְחָה", שכתוב בקרבן שבועת העדות שעשה בו מזיד כשוגג, מלמד שהכהן שחטא מקריב בעצמו קרבן הבא על השוגג כמזיד.

ובברייתא אחרת שנינו, רבי שמעון אומר מנחת חוטא של כהנים נקמצת, והקומץ קרב בפני עצמו והשירים קרבים בפני עצמן. רבי אלעזר ברבי שמעון אומר הקומץ קרב בעצמו, והשירים מתפזרים על בית הדשן.

ר' אבא א' מפזרם לאיבוד ואמר רבי חייא בר אבא, שרבי יוחנן שאל על איזה בית הדשן? אם על בית הדשן

הכוונה על התפוח שבמזבח⁹¹¹, הרי גם לדבריו מקריבים את השיריים על גבי המזבח, ודבריו של רבי אלעזר הם דברי אביו רבי שמעון? ואם השיריים מתפזרים על בית הדשן שלמטה, במקום שהכהן משליך את המוראה והנוצה ותרומת הדשן, האם יש דבר שקרב למטה⁹¹²? אמר לו רבי אבא אולי רבי אלעזר ברבי שמעון אומר שאין צריכין שום הקטרה אלא מפזרם לאיבוד על בית הדשן שלמטה. ושחקו עליו בבית המדרש, האם יש דבר שקרב לאיבוד⁹¹³? עונה הגמרא, שמצינו שכן שנה אבוה דרבי אבין⁹¹⁴, שהשיריים קרבים לאיבוד מגזירת הכתוב: "וְכָל מִנְחַת בִּהָן כָּלִיל תִּהְיֶה לֹא תֹאכַל" לאכילה הקשתיה ולא לדבר אחר. וביאר אביו, "לֹא תֹאכַל" מנחת חובתו אבל היא נקמצת ושירייה לבית הדשן. "כָּלִיל תִּהְיֶה" מנחת נדבתו אינה נקמצת, אלא מקטיר את כולה כמנחת חביתין. אמר לו רבא, האם אפשר להפסיק את הכתוב בסכין חדה, ולהטיל את סופו לתחילתו? אלא אמר רבא, כך דורשים את הפסוק "וְכָל מִנְחַת בִּהָן כָּלִיל תִּהְיֶה" נדבתו אינה נקמצת אלא מוקטרת כולה כליל, "לֹא תֹאכַל" חובתו נקמצת והשיריים אינם נאכלים.

911 נמצא שלבסוף מתפזר על בית הדשן מ"ר ז"ל. רש"י.

912 רש"י פי' למטה על שפך הדשן בחוץ. וקשה שא"כ הוא נפסל ביוצא אלא נראה בעזרה במקום ששם פרים ושעירים נשרפין. ור"ת מפרש במקום שמניחים תרומת הדשן אצל הכבש ולא יתכן שתרומת הדשן היה קודם התמיד היה ואחר התמיד היו מקריבין קרבנות ומנחות ואז כבר נצטנן. תוס'.

913 ואע"ג שיש את שתי הלחם הבאים בפני עצמן שנאים לשריפה עיקר מצותן עם הכבשים לאכילה.

914 רש"י כ' בפירוש ראשון שהיא מימרא בפני עצמו, ובפירוש שני וכן פירש ברש"י כ"י שהוא תירוץ על ר' אבא. ולמעלה הסברנו לפי פירוש זה.



שכן תדיר לא חטא וריחה מבוסס

שואלת הגמרא, מדוע לא נדרוש את הכתוב להפך, שנדבתו נקמצת ולא חובתו? עונה

הגמרא, מסתבר לרבות את נדבתו שאינה נקמצת ומוקטרת כליל, שדומה למנחת חביתין: א. שכן נדבתו היא תדירה ויכול להביאה בכל יום. ב. נדבתו וחביתין אינם באים על חטא. ג. נדבתו וחביתין בלולים בשמן ויש בהם לבונה וריחן נודף, מה שאין במנחת חוטא. שואלת הגמרא, אדרבה! צריכים לרבות את חובתו שכן דומים: א. עשרון, כבחביתין, אבל בנדבתו יכול להביא כמה עשרונים שירצה. ב. חייב להביאה כמו חביתין? עונה הגמרא, נדבה דומה לחביתין בשלשה דברים ואילו מנחת נדבה דומה לחביתין בשניים.

ליתן את של זו בזו ושל זו בזו וחכמים שחולקים על רבי שמעון, לומדים

מהכתוב דבר אחר. כמו ששנינו בברייתא, אין לי אלא עליונה בכליל תקטר, שיש במנחת חביתין שבפסוק הקודם מצות העשה של "כָּלִיל תִּקְטֹר". ותחתונה בלא תאכל, בשאר מנחות כהנים יש לא תעשה של "וְכֹל מִנְחַת כֹּהֵן כָּלִיל תִּהְיֶה לֹא תֹאכַל". מנין שיש במנחת חביתין את הלאו ובשאר מנחות כהנים עשה? מגזירה שווה "כָּלִיל" "כָּלִיל". כמו שבמנחת חביתין יש מצות עשה של כליל תקטר, אף שאר מנחות כהנים בכליל תקטר, ומה בשאר המנחות יש לאו של אף במנחת חביתין יש לא תעשה על אכילתו.

הגמרא מביאה את הספק של רבינא בכהן שאכל

יש ל"ת על אכילת כל שהוא ב"כליל תהיה"

מן האימורים של הקרבן. ורבינא אמר שלא היה לו ספק שהוא עובר בלאו של זרות, "כל זר לא יאכל קדש", שהכהן הוא כזר לגבי האימורים⁹¹⁵. והספק היה אם הוא עובר בלאו של "כָּלִיל תִּהְיֶה לֹא תֹאכַל". ורב אהרן אמר לרבינא ששנינו בברייתא שרבי אלעזר אומר שבכל מקום שהוא ב"כָּלִיל תִּהְיֶה" יש לא תעשה על אכילתו.

משנה

מנחת כהנים ומנחת כהן משיח ומנחת נסכים למזבח, ואין בהן לכהנים, ובזה יפה כח מזבח מכח הכהנים. שתי הלחם ולחם הפנים נאכלין לכהנים,

915 רש"י פ"י לאו דורות וכל זר לא יאכל קודש. וכפירושו משמע בכריתות (דף ד:). וכן במכות (דף יח:). ותוס' כ' שנראה שגורסים בשניהם וזר לא יאכל כי קודש הם. תוס'.



ואין בהם למזבח, ובוזה יפה כח הכהנים מכח המזבח⁹¹⁶.

גמרא

בזה יפה כח מזבח שלא כשמואל הגמרא שואלת, האם אין דבר אחר שכולו שא' המתנדב יין מזלפו על האישים למזבח, הרי העולה כולה למזבח⁹¹⁷? עונה הגמרא, בעולה יש את העור שניתן לכהנים. שואלת הגמרא, הרי יש את עולת העוף? עונה הגמרא, שמוראתה ונוצאתה אינם קרבים על המזבח. שואלת הגמרא, הרי יש את הנסכים? עונה הגמרא, שהנסכים שהולכים לשיתין ואינם למזבח. והמשנה אומרת 'בוז' יפה כח המזבח, שלא אומרים כמו ששמואל אמר שהמתנדב יין מביאו ומזלפו על גבי האישים, אלא שופכים את היין לשיתין⁹¹⁸.

וממה ששנינו במשנה בזה יפה כח מזבח, ניתן ללמוד ששמן אינו כך, שכח שניהם יפה בו. ומזה יש סיוע לדברי שמואל שאמר שהמתנדב שמן קומצו ושיריו נאכלים לכהנים⁹¹⁹.

שתי הלחם הבאות בפ"ע נאכלות למדנו במשנה, ששתי הלחם ולחם הפנים נאכלים לכהנים. הגמרא שואלת, האם אין דבר אחר שכולו לכהנים, הרי חטאת העוף נאכלת כולה לכהנים? עונה הגמרא שיש את דמה שמזים על גבי המזבח. שואלת הגמרא, הרי יש את לוג השמן של מצורע? אומרת הגמרא, יש את מתנותיו על הבהונות⁹²⁰. והמשנה אומרת ובוזה יפה כח הכהנים מכח המזבח, להוציא ממי שאמר ששתי הלחם הבאות בפני עצמן באות לשריפה, אלא שתי הלחם הבאות בפני עצמן נאכלות⁹²¹.

916 ובוזה יפה כח כהנים מכח המזבח אע"ג שיש כבשים עם הלחם ובוזיכי לבונה עם לחם הפנים מגופו אין למזבח. תוס'.

917 רש"י שואלים הרי יש לבונה שא' (לקמן קו:) האומר הרי עלי למזבח יביא לבונה שאין לך דבר שקרב כולו למזבח אלא לבונה. וי"ל שלא מדברים כאן אלא בדבר שראוי לאכילה, ולכן לא מנה עצים לרבי.

918 לקמן בפרק התדיר (לקמן צא:) הקשו עליו קושיות רבות. ולא הקשו מכאן מפני שאינו אלא מיתור המשנה. ולכן לא הביאו משם ראייה לדין השני של שמואל. ושם מוכח שטעמו של שמואל הוא משום דבר שאין מתכוין. תוס'.

919 אבל יין הוא צלול ואי אפשר לקומצו. תוס'.

920 רש"י פירש מתנות על הבהונות. רש"י בכת"י פי' מתנות על הפרוכת. התוס' כתבו שלא משמע כן בהקומץ רבה לעיל (דף כז:) שא' שבע הזאות שבפנים ושבמצורע. מכאן ששל מצורע אינן בפנים. ועוד שנינו בנגעים בא לו אצל מצורע לשער נקנור נתן מן הדם על תנוך גטל מלוג השמן ויצק וטבל והזה ז' פעמים כנגד בית קדשי הקדשים כו'. בא לו אצל מצורע כו'. ולא שנינו בא לו להיכל ומשמע שעומד בעזרה. וממה ששנינו בא לו אצל מצורע משמע שלא היה עומד בשער ניקנור. תוס'.

921 אם לא היו כבשים שנאבדו, וא' לעיל (דף מו) יונפו ותעובר צורתן ויצאו לבית השריפה. נ"י אמוראים יש מ"ד